

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

09 листопада 2018 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 306/вс-18

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у пленарному складі:

головуючого – Козьякова С.Ю.,

членів Комісії: Василенка А.В., Весельської Т.Ф., Гладія С.В., Козлова А.Г., Лукаша Т.В., Луцюка П.С., Макарчука М.А., Мішина М.І., Прилипка С.М., Тітова Ю.Г., Устименко В.Є., Шиловой Т.С., Щотки С.О.,

розглянувши заяву Ягунова Дмитра Вікторовича про перегляд рішення Комісії у складі Колегії від 08 листопада 2018 року № 302/вс-18 щодо відмови йому у допуску до участі у конкурсі на посаду судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду, оголошеному Комісією 02 серпня 2018 року,

встановила:

Частиною одинадцятою статті 79 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02 червня 2016 року № 1402-VIII (далі – Закон № 1402-VIII) передбачено, що Комісія проводить конкурс на зайняття вакантних посад суддів вищого спеціалізованого суду на основі рейтингу учасників за результатами кваліфікаційного оцінювання.

Згідно з пунктом 16 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII Вищий антикорупційний суд утворюється та проведення конкурсу на посади суддів у цьому суді має бути оголошено протягом дванадцяти місяців з дня набрання чинності законом, який визначає спеціальні вимоги до суддів цього суду.

Верховною Радою України 07 червня 2018 року прийнято Закон України «Про Вищий антикорупційний суд» № 2447-VIII (далі – Закон № 2447-VIII), який визначає засади організації та діяльності Вищого антикорупційного суду, спеціальні вимоги до суддів цього суду та гарантії їх діяльності.

Рішенням Комісії від 02 серпня 2018 року № 186/зп-18 оголошено конкурс на зайняття 39 вакантних посад суддів Вищого антикорупційного суду, з яких до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду – 12. Вказаним рішенням Комісії затверджено умови проведення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів

Вищого антикорупційного суду (далі – Умови) та визначено, що питання допуску кандидата на посаду судді до проходження кваліфікаційного оцінювання вирішується Комісією у складі колегій.

Статтею 7 Закону № 2447-VIII встановлено спеціальні вимоги до судді Вищого антикорупційного суду, зокрема, окрім загальних вимог до кандидатів на посаду судді, передбачених Законом № 1402-VIII, кандидат на посаду судді Вищого антикорупційного суду повинен відповідати одній з таких вимог:

- 1) мати стаж роботи на посаді судді не менше п'яти років;
- 2) мати науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права щонайменше сім років;
- 3) мати досвід професійної діяльності адвоката, у тому числі щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення щонайменше сім років;
- 4) мати сукупний стаж (досвід) зазначеної у пунктах 1 - 3 цієї частини роботи (професійної діяльності) щонайменше сім років.

З метою допуску до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді вищого спеціалізованого суду кандидат на посаду судді подає до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідну письмову заяву про участь у конкурсі та перелік документів, визначений пунктами 2-13 частини першої статті 71 Закону № 1402-VIII, а також документи, що підтверджують дотримання однієї з вимог, визначених частиною першою чи другою статті 33 Закону № 1402-VIII.

Для участі у конкурсі на зайняття вакантної посади судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду у порядку та строки, визначені Умовами, до Комісії звернувся Ягунов Д.В. як особа, яка відповідає вимогам пункту 4 частини другої статті 7 Закону № 2447-VIII, а саме має сукупний досвід професійної діяльності адвоката, у тому числі щодо здійснення представництва в суді та захисту від кримінального обвинувачення, а також має науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права щонайменше сім років.

Рішенням Комісії від 08 листопада 2018 року № 302/вс-18 відмовлено Ягунову Д.В. у допуску до участі у конкурсі на посаду судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду з підстав невідповідності вимогам пункту 4 частини другої статті 7 Закону № 2447-VIII, зокрема щодо наявності сукупного стажу (досвіду) зазначеної у пунктах 1-3 цієї частини роботи (професійної діяльності) щонайменше сім років, а саме відсутності у кандидата наукового ступеня у сфері права, а також непідтвердження належними доказами наявності щонайменше семирічного досвіду професійної діяльності адвоката, в тому числі щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення.

До Комісії 08 листопада 2018 року надійшла заява Ягунова Д.В. про перегляд ухваленого колегією Комісії рішення від 08 листопада 2018 року № 302/вс-18, в якій заявник зазначає, що з поданих ним до Комісії документів вбачається наявність у нього досвіду професійної діяльності адвоката, починаючи з 2009 року, зокрема

щодо здійснення представництва в суді та захисту від кримінального обвинувачення Також заявник вважає, що колегія Комісії неправомірно проігнорувала надані докази його роботи в органах адвокатського самоврядування, спрямованої, зокрема, на підтримання високого професійного рівня адвокатів Одеської обласної колегії адвокатів шляхом узагальнення практики Європейського суду з прав людини, проведення занять з адвокатами Одеської області з питань застосування практики Європейського суду з прав людини, а також підготовки відповідних практичних посібників для адвокатів за дорученням керівництва Одеської обласної колегії.

Розглянувши заяву Ягунова Д.В., заслухавши доповідача та повторно проаналізувавши подані документи на підтвердження наявності досвіду професійної діяльності адвоката, зокрема щодо здійснення представництва в суді та захисту від кримінального обвинувачення, урахувавши пояснення кандидата, Комісія у пленарному складі встановила таке.

Відповідно до пункту 1 частини п'ятої статті 81 Закону Комісія на підставі поданих документів встановлює відповідність особи вимогам до кандидата на посаду судді вищого спеціалізованого суду та формує його досєє.

Колегією Комісії під час ухвалення рішення від 08 листопада 2018 року № 302/вс-18 досліджувалися документи, подані Ягуновим Д.В. разом із заявою про допуск до участі у конкурсі на зайняття вакантної посади судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду, зокрема й ті, що подані на підтвердження відповідності спеціальним вимогам до судді Вищого антикорупційного суду в частині наявності необхідного стажу або досвіду роботи.

З поданих кандидатом документів вбачається, що рішенням президії Вищої атестаційної комісії від 09 березня 2005 року за результатами захисту кандидатської дисертації на базі Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України Ягунову Д.В. було присвоєно науковий ступінь кандидата наук з державного управління та видано диплом кандидата наук ДК № 027998. Із наведеного Комісією було зроблено висновок, що Ягунов Д.В. не відповідає вимогам пункту 2 частини другої статті 7 Закону № 2447-VIII, оскільки має науковий ступінь у сфері державного управління, а не у сфері права, як того вимагає норма Закону.

Для підтвердження наявності у нього досвіду професійної діяльності адвоката, зокрема щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення, Ягуновим Д.В. було подано документи, зокрема копію свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю від 04 листопада 2009 року № 1822, копії статей та посібників для адвокатів, автором яких є адвокат Ягунов Д.В., копії ордерів, договорів на надання правової допомоги, судових рішень, з-поміж яких низку копій рішень Європейського суду з прав людини. Однак усі документи, надані Ягуновим Д.В. на підтвердження відповідності вимогам, передбаченим пунктом 3 частини другої статті 7 Закону № 2447-VIII, за винятком свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, а також статей та брошур, автором яких є Ягунов Д.В. виявилися датованими, починаючи з 2013 року. Такі обставини дали

колегії Комісії підстави зробити висновок про відсутність у кандидата визначеного Законом № 2447-VIII досвіду роботи, необхідного для зайняття посади судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду.

Комісією правомірно не було враховано доказів, що підтверджують досвід роботи кандидата в органах адвокатського самоврядування, оскільки норма Закону № 2447-VIII вимагає підтвердити конкретний досвід діяльності адвоката, а саме діяльність щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення. Підготовка статей та практичних посібників для підвищення кваліфікаційного рівня адвокатів, узагальнення судової практики, проведення занять з адвокатами не є практичною діяльністю адвоката, оскільки по своїй суті є більше діяльністю науковою та науково-педагогічною.

Водночас в обґрунтуванні до заяви про перегляд рішення колегії Комісії від 08 листопада 2018 року Ягунов Д.В. пояснив, що з контексту поданого ним до Комісії рішення Європейського суду з прав людини від 12 жовтня 2017 року у справі MESNYANKINA v. Ukraine, ухваленого на користь заявниці, у тексті якого його зазначено як адвоката, що здійснює представництво особи – заявника, вбачається, що адвокатом Ягуновим Д.В. здійснювалося представництво інтересів обвинуваченої ОСОБА_1 ще з 2009 року, зокрема під час дізнання та досудового розслідування, і згодом під час судового провадження в судах України та в Європейському суді з прав людини.

На підтвердження цього факту Ягуновим Д.В. подано додаткові докази, зокрема договір про надання ОСОБА_1 правової допомоги від 19 листопада 2009 року № 1-2009 та копії матеріалів дізнання та досудового розслідування, які свідчать про безпосередню участь адвоката Ягунова Д.В. у захисті ОСОБА_1 від кримінального обвинувачення протягом 2009-2010 років. Комісія вирішила врахувати надані кандидатом додаткові докази, виходячи із системного аналізу положень статті 101 Закону № 1402-VIII, якою Комісії надано право переглядати рішення, ухвалені палатою або колегією з питань певної категорії, причому це право не обмежене ані суб'єктивним складом ініціаторів перегляду, ані характером підстав для такого перегляду. Таким чином, з огляду на те, що Комісія має право переглянути своє рішення, зокрема, за ініціативою кандидата на посаду судді, Комісія зобов'язана розглянути докази, якими такий кандидат обґрунтовує своє прохання про перегляд.

З урахуванням пояснень Ягунова Д.В., підтверджених відповідними доказами, досвід його професійної діяльності як адвоката, зокрема щодо здійснення представництва в суді та захисту від кримінального обвинувачення, на день подання документів до Комісії (14 вересня 2018 року) становить щонайменше сім років.

Виходячи з наведеного, Комісія у пленарному складі встановила наявність підстав для перегляду рішення колегії Комісії від 08 листопада 2018 року № 302/вс-18 щодо відмови Ягунову Д.В. у допуску до участі у конкурсі на посаду судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду, оголошеному Комісією 02 серпня 2018 року.

Керуючись статтями 38, 79, 81, 93, 101 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Комісія

вирішила:

скасувати рішення колегії Комісії від 08 листопада 2018 року № 302/вс-18 про відмову Ягунову Дмитру Вікторовичу у допуску до участі у конкурсі на посаду судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду, оголошеному Комісією 02 серпня 2018 року.

Допустити Ягунова Дмитра Вікторовича до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду.

Головуючий

С.Ю. Козьяков

Члени Комісії:

А.В. Василенко

Т.Ф. Весельська

С.В. Гладій

А.Г. Козлов

Т.В. Лукаш

П.С. Луцюк

М.А. Макарчук

М.І. Мішин

С.М. Прилипко

Ю.Г. Тітов

В.Є. Устименко

Т.С. Шилова

С.О. Щотка

ОКРЕМА ДУМКА

члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України Шилової Т.С. стосовно рішення Комісії у її пленарному складі від 09 листопада 2018 року у справі щодо допуску Ягунова Дмитра Вікторовича до участі у конкурсі на посаду судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду.

09 листопада 2018 року

м. Київ

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у пленарному складі в засіданні 09 листопада 2018 року скасувала рішення колегії Комісії від 08 листопада 2018 року про відмову Ягунову Д.В. у допуску до участі у конкурсі на посаду судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду, оголошеному Комісією 02 серпня 2018 року, та допустила кандидата до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі.

На мою думку, рішення Комісії ухвалено з порушенням норм і принципів проведення конкурсу, встановлених законами України «Про судоустрій і статус суддів», «Про Вищий антикорупційний суд» та нормативними документами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Зазначені висновки можна підтвердити таким.

Частиною одинадцятою статті 79 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02 червня 2016 року № 1402-VIII (далі – Закон) передбачено, що Комісія проводить конкурс на зайняття вакантних посад суддів вищого спеціалізованого суду на основі рейтингу учасників за результатами кваліфікаційного оцінювання.

Верховною Радою України 07 червня 2018 року ухвалено Закон України «Про Вищий антикорупційний суд» № 2447-VIII, який визначає засади організації та діяльності Вищого антикорупційного суду, спеціальні вимоги до суддів цього суду та гарантії їх діяльності.

Рішенням Комісії від 02 серпня 2018 року № 186/зп-18 оголошено конкурс на зайняття 39 вакантних посад суддів Вищого антикорупційного суду, з яких до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду 12 посад суддів. Вказаним рішенням Комісії затверджено Умови проведення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів Вищого антикорупційного суду (далі – Умови) та визначено, що питання допуску кандидата на посаду судді до проходження кваліфікаційного оцінювання вирішується Комісією у складі колегій.

Ягунов Д.В. 14 вересня 2018 року звернувся із заявою про проведення кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду за спеціальною процедурою як особа, яка відповідає вимогам пункту 4 частини другої статті 7 Закону України «Про

Вищий антикорупційний суд», та надав передбачені пунктами 2–13 частини першої статті 71 Закону документи.

Відповідно до вимог частин другої, третьої статті 7 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» на посаду судді Вищого антикорупційного суду громадянин України може бути призначений, якщо він відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, передбаченим Законом України «Про судоустрій і статус суддів», а також володіє знаннями та практичними навичками, необхідними для здійснення судочинства у справах, пов'язаних з корупцією, та відповідає одній із таких вимог:

- 1) має стаж роботи на посаді судді не менше п'яти років;
- 2) має науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права щонайменше сім років;
- 3) має досвід професійної діяльності адвоката, у тому числі щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення щонайменше сім років;
- 4) має сукупний стаж (досвід) зазначеної у пунктах 1–3 цієї частини роботи (професійної діяльності) щонайменше сім років.

Для цілей частини другої цієї статті терміни «стаж професійної діяльності у сфері права», «науковий ступінь», «стаж наукової роботи» вживаються у значенні, наведеному у частині шостій статті 69 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Ягунов Д.В. документами, наданими до Комісії, презентував себе як особу, яка має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), а саме має науковий ступінь у сфері права і стаж наукової роботи у сфері права та досвід професійної діяльності адвоката, у тому числі щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення в загальному підсумку щонайменше сім років.

05 листопада 2018 року у розгляді питання щодо відповідності Ягунова Д.В. вимогам до кандидата на посаду судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду оголошено перерву з подальшим викликом кандидата.

Колегія Комісії 08 листопада 2018 року, розглянувши питання щодо відповідності Ягунова Д.В. вимогам до кандидата на посаду судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду та його допуску до кваліфікаційного оцінювання у межах конкурсу, оголошеного Комісією 02 серпня 2018 року, за участю кандидата відмовила йому у допуску до участі у конкурсі на посаду судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду.

До таких висновків колегія дійшла, виходячи з наступного.

Як вбачається з наданих до Комісії матеріалів, Ягунов Д.В. захистив дисертацію та здобув науковий ступінь кандидата наук з державного управління в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України

відповідно до рішення президії Вищої атестаційної комісії від 09.03.2005 року (диплом кандидата наук ДК № 027998).

Тобто кандидат не підтвердив науковий ступінь у сфері права, тому вказаний науковий стаж неможливо зарахувати саме як стаж професійної діяльності у сфері права.

Також при зверненні до Комісії на підтвердження досвіду адвокатської діяльності Ягунов Д.В. надав копію свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю від 04 листопада 2009 року та документи на підтвердження досвіду професійної діяльності адвоката, у тому числі щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення тільки за 2013–2018 роки, тобто за чотири роки вісім місяців.

При цьому Ягунов Д.В. у засіданні 08 листопада 2018 року підтвердив, що бере участь у конкурсі за сукупним стажем як науковець та як адвокат і надав документи, які підтверджують досвід професійної діяльності адвоката лише за 2013–2018 роки, а документів для підтвердження цього досвіду з 2009 по 2013 рік він не має, оскільки за браком часу та у зв'язку з переїздом до іншого міста не зміг їх зібрати.

Окрім того, як вбачається з наданих матеріалів та не заперечується кандидатом, будь-яких відомостей про реєстрацію Ягунова Д.В. як суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи або самозайнятої особи – адвоката Комісії надано не було.

09 листопада 2018 року Ягунов Д.В. подав до Комісії заяву про перегляд рішення колегії Комісії від 08 листопада 2018 року.

Рішенням Комісії у пленарному складі від 09 листопада 2018 року скасовано рішення колегії від 08 листопада 2018 року та допущено Ягунова Д.В. до складання кваліфікаційного іспиту.

При цьому Комісія дійшла висновку про наявність у Ягунова Д.В. досвіду професійної діяльності адвоката, у тому числі щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення щонайменше сім років, підтвердженими наявними в досьє кандидата документами за 2013–2018 роки та додатково наданими в засіданні документами на підтвердження досвіду його адвокатської діяльності ще за два роки.

Змінивши у рішенні від 09 листопада 2018 року правову позицію колегії Комісії, викладену у рішенні від 08 листопада 2018 року, Комісія у пленарному складі виявила неоднозначне ставлення до власної практики, не врахувала положення законів України «Про судоустрій і статус суддів», «Про Вищий антикорупційний суд», нормативних документів Комісії щодо діяльності Комісії та проведення конкурсних процедур.

Відповідно до підпункту 1 пункту 1 розділу I Регламенту Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, затвердженого рішенням Комісії від 13 жовтня 2016 року № 81/зп-16 (зі змінами), у своїй діяльності Комісія керується Конституцією України, Законом, цим Регламентом та іншими нормативно-правовими актами. Основними засадами діяльності Комісії є: верховенство

права, законність, публічність, політична нейтральність, рівність прав учасників засідань, колегіальність ухвалення рішень, незалежність та неупередженість, об'єктивність тощо.

Згідно з положеннями Умов проведення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів Вищого антикорупційного суду, конкурс проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України відповідно до статей 33, 69, 79, 81, 83-86, 88, пункту 16 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів», статей 7, 8 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» та Положення про проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді, затвердженого рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 02 листопада 2016 року № 141/зп-16.

До участі у конкурсі допускаються особи, які:

1) у порядку та строки, визначені Умовами проведення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів Вищого антикорупційного суду, подали всі необхідні документи;

2) на день подання документів відповідають встановленим статтями 33, 69 та 81 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», а також статтею 7 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» вимогам до кандидата на посаду судді Вищого антикорупційного суду.

Строк подання документів для участі у конкурсі – 38 календарних днів, починаючи з 08 серпня по 14 вересня 2018 року (включно).

Особи, які направили до Комісії документи пізніше 14 вересня 2018 року, до участі у конкурсі не допускаються.

Додаткове направлення кандидатом документів до заяви, після 14 вересня 2018 року, не допускається, за винятком зміни прізвища, імені, по батькові кандидата.

Зазначені положення закріплюють основні принципи діяльності Комісії, а саме: законність, прозорість, об'єктивність, неупередженість, рівність всіх претендентів.

Виходячи з положень вищезазначених Умов, усі кандидати мають однакові умови допуску до конкурсу.

У порушення вказаних положень Комісія прийняла додаткові документи на підтвердження досвіду адвокатської діяльності Ягунова Д.В. та на підставі цих документів ухвалила рішення про допуск його для участі у конкурсі.

Водночас, Комісія відступила від дотримання принципу рівноправності учасників конкурсної процедури, а саме рівного доступу на вакантну посаду судді та застосування рівних умов проходження відбору та безпідставно надала перевагу одному учаснику конкурсних процедур, прийнявши додаткові документами в порушення умов конкурсу.

Ураховуючи наведене, вважаю рішення Комісії у пленарному складі таким, що не відповідає Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Умовам проведення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів Вищого антикорупційного суду, і тому висловлюю окрему думку з цього приводу, у

якій хочу заперечити проти ухваленого рішення та вважаю, що Ягунову Д.В. слід було відмовити у допуску до участі у конкурсі на посаду судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду.

Член Комісії

Т.С. Шилова